

JESUS –

Inkarnation och försoning

© 2019 Frank Lorentzon

1

Gud och människan i GT

- ◆ Gud ville gemenskap, men människan vände Gud ryggen.
- ◆ Gud utvalde det judiska folket att vara ett föredöme för andra folk och därigenom föra mänskligheten åter till Gud.
- ◆ Gud gav dem sin lag (egentligen ”undervisning”), men folket bröt gång på gång mot Guds vilja, och vände Gud ryggen på nytt.
- ◆ Profeter sändes för att visa på Guds vilja och hans löften om att återupprätta folket om de ångrade sig och gjorde bättring. Offer viktiga för att sona olika brott.
- ◆ Detta mönster upprepades om och om igen...

2

Ett nytt förbund

- ◆ Genom Jesus ville Gud:
- ◆ Möta människan på hennes nivå, ge Gud ett ansikte vi kunde relatera till.
- ◆ Visa hur vi skall leva genom att själv leva som människan var tänkt att leva; i nära gemenskap med Fadern, i kärlek till nästan – men också ett liv fritt från synd.
- ◆ En gång för alla besegra synden, döden och ondskan.
- ◆ Detta förbund mellan Gud och människa gäller alla folk i alla tider!

3

Julevangeliet

- ◆ Låter som en saga så som vi berättar den – och den versionen kommer från Jakobs protoevangelium, som är en roman från 200-talet. Den berättar med romanens dramatik vad som skedde, förtätar skeendet på det sätt romaner ofta gör.
- ◆ Det gör faktiskt inte Matteus och Lukas (även om de har en del till synes motstridiga uppgifter – som går att få ihop); de vill berätta hur det var, varken mer eller mindre.
- ◆ De vill övertyga oss om att Jesus faktiskt var såväl Gud som människa; född av Maria, en ung kvinna av Davids stam, men samtidigt Guds egen son, ja Gud själv.

4

Inkarnation - en stötesten

- ◆ För hellenismen var det svårsmält att Gud blev människa; materia och kropp var något ont, så hur skulle Gud då kunna bli materia, kropp?
- ◆ Gnosticismen (den stora konkurrenten till urkristendomen) förnekade i många av sina varianter att Gud blev människa i Jesus; att det såg ut så var ok, men inte att det faktiskt var så. Han var av "andlig" materia, men inte fullt fysisk (och därmed kunde han inte heller dö).
- ◆ Idag har vi nog snarare det motsatta problemet; att se Jesus som människa är inte svårt – däremot att acceptera att han även var Gud.
- ◆ Förstå det helt kan vi nog däremot inte; det är ett mysterium, något att växa i och förstå allt mer av, men aldrig helt och fullt.

5

Johannesprologen

I begynnelsen fanns Ordet, och Ordet fanns hos Gud, och Ordet var Gud. [...] Allt blev till genom det, och utan det blev ingenting till av allt som finns till. I Ordet var liv, och livet var människornas ljus. [...] Det sanna ljuset, som ger alla människor ljus, skulle komma in i världen. Han var i världen, och världen hade blivit till genom honom, men världen kände honom inte. Han kom till det som var hans, och hans egna tog inte emot honom. Men åt dem som tog emot honom gav han rätten att bli Guds barn, åt alla som tror på hans namn, som har blivit födda inte av blod, inte av kroppens vilja, inte av någon mans vilja, utan av Gud. Och Ordet blev människa och bodde bland oss, och vi såg hans härlighet, en härlighet som den ende sonen får av sin fader, och han var fylld av nåd och sanning. [...] Av hans fullhet har vi alla fått del, med nåd och åter nåd. Ty lagen gavs genom Mose, men nåden och sanningen har kommit genom Jesus Kristus. Ingen har någonsin sett Gud. Den ende sonen, själv gud och alltid nära Fadern, han har förklarat honom för oss.

6

ur Den Athansianska bekännelsen

[Vi] tro, att vår Herre Jesus Kristus har blivit kött. Så är det en rätt tro att vi tror och bekänner, att vår Herre Jesus Kristus, Guds Son, är i lika mån Gud och människa. Gud är han såsom född av Faderns väsende före all tid, och människa är han såsom född av moderns väsen i tiden. Helt och fullt Gud och helt och fullt människa med förnuftig själ och mänsklig kropp. Jämlig Fadern efter den gudomliga naturen, ringare än Fadern efter den mänskliga naturen. Och fastän han är Gud och människa, är han likväl inte två, utan en enda Kristus. Men en enda är han, inte så att den gudomliga naturen förvandlats till mänsklig, utan så att den mänskliga naturen antagits av Gud. En enda är han, inte så att naturerna sammanblandats, utan så att personen bildar enheten. Ty liksom den förnuftiga själen och kroppen bildar en enda människa, så utgör Gud och människa en enda Kristus [...]

7

ur Den Nicaenska bekännelsen

[Vi tror på] på en enda Herre, Jesus Kristus,

- 1) Guds enfödde Son, född av Fadern före all tid, Gud av Gud, ljus av ljus, sann Gud av sann Gud, född och icke skapad, av samma väsen som Fadern, på honom genom vilken allting är skapat; som för oss människor och för vår salighets skull har stigit ned från himmelen och tagit mandom genom den Helige Ande av jungfrun Maria och blivit människa;
- 2) som ock har blivit för oss korsfäst under Pontius Pilatus, lidit och blivit begravnen; som på tredje dagen har uppstått, efter skrifterna, och stigit upp till himmelen och sitter på Faderns högra sida; därifrån igenkommande i härlighet till att döma levande och döda, på vilkens rike icke skall varda någon ände.

8

Påskan 33

- ◆ Jesus har redan innan vid flera tillfällen förutsagt att han kommer att dödas, men att han skall uppstå igen på den tredje dagen.
- ◆ Detta är inte ett misslyckande utan en del av Guds plan:
- ◆ ”Så älskade Gud världen att han gav den sin ende son, för att de som tror på honom inte skall gå under utan ha evigt liv. Ty Gud sände inte sin son till världen för att döma världen utan för att världen skulle räddas genom honom.” (Joh 3:16-17)
- ◆ Påskan år 33 sker det som Jesus har sagt; han fångslas, döms och korsfästs – men uppstår igen enligt en mångfald av vittnen.
- ◆ Men VARFÖR behövde Jesus dö?

9

Var Jesu offer nödvändigt?

- ◆ Den tidiga kyrkan såg Jesu död som en seger över ondskan; att han, som oskyldig, frivilligt lät sig avrättas besegrade såväl synden som döden och djävulen.
- ◆ Gustaf Aulén (1879-1977, känd svensk biskop och professor i teologi) kallar denna lära för den dramatiska försoningsläran då den betonar Guds kamp mot ondskan.
- ◆ Finns andra, mer utvecklade, läror om poängen med Jesu död, men de är senare.

10

Traditionell försoningslära

- ◆ Juridisk grundsyn: Guds rättfärdighet kräver en standard människan inte kan uppfylla; dels är hon fallen (arvssynden) och dels begår hon en massa synder (verksynd).
- ◆ Då tar Gud själv på sig straffet, en gång för alla.
- ◆ Denna syn finns hos Tertullianus (ca 200), Augustinus (ca 400), men helt utvecklad först hos Anselm (1000-talet) samt i reformerta och lutherska kyrkor, bl.a. Svenska kyrkan – det är vår officiella teologi!

11

Olaus Petris syndabekännelse

Jag fattig, syndig människa bekänner inför dig, helige och rättfärdige Gud, att jag, som är född med synd, på många sätt har brutit emot dig. Jag har inte älskat dig över allting och inte min nästa som mig själv. Mot dig och dina bud har jag syndat med tankar, ord och gärningar. Jag är värd att förkastas från ditt ansikte, om du skulle döma mig som mina synder har förtjänat. Men du, käre himmelske Fader, har lovat, att med mildhet och nåd ta emot alla som vänder sig till dig. Du förlåter dem allt vad de har brutit och försummat och tänker inte mer på deras synder. Detta litar jag på när jag ber dig om förlåtelse för min frälsares Jesu Kristi skull.

12

Alternativ försoningslära

- ◆ Det som skiljer människan från Gud är inte att Gud är arg och vill straffa henne, utan hennes ovilja att ändra sin livsstil. Vi tror fel om Gud, och har sedan vänt Gud ryggen – och förstår inte vem Gud verkligen är och vad Gud vill oss.
- ◆ För att bevisa sin kärlek till människan gör Gud sig sårbar, går ner på hennes nivå och utstår allt det hon utsätter honom för.
- ◆ Vanlig syn i t.ex. Missionskyrkan (men även i Svenska kyrkan idag).

13

Offer - en modern stötesten?

- ◆ I vår tid har många svårt för talet om offer. Varför skulle Gud kräva sin egen sons död för att kunna ta emot människan i kärlek?
- ◆ Se debatten startad av Ulla Karlsson för ca 10 år sedan! Hon tyckte det var dags att göra sig av med synd, skuld och slaktade lamm – och startade den största debatten i Kyrkans tidnings historia.
- ◆ Varför kan inte Gud bara förlåta, så som pappan i liknelsen med den förlorade sonen?

14

Brustenhhet, rättvisa & helighet

- ◆ BRUSTENHET: människan är en varelse som även om hon vill gott ofta missar målet (det är vad ordet synd ursprungligen betyder), vilket över tid ackumulerar skuld.
- ◆ RÄTTVISA: i vanliga mellanmännsliga relationer kräver vi att den som begår ett brott tar sitt straff och därigenom sonar sin skuld. Vi tycker inte om att folk kommer undan!
- ◆ HELIGHET: Gud är helig, vilket betyder att Gud är ljus, godhet – helt utan mörker eller ondska. Om vi skall leva med Gud i Guds evighet måste vårt mörker, vår skuld, raderas ut.
- ◆ Vi har svårt, rent av omöjligt, att själva sona vår skuld. Att bli rena.
- ◆ Gud tar då vår skuld, vårt mörker, på sig själv; det är Gud själv som frivilligt dör för att vi skall få leva.

15

Dopet och Måltiden

- ◆ Dopet gestaltar hur vi genom Jesu offer med honom dör bort från allt som skiljer oss från Gud för att med honom uppstå till evigt liv. Så blir vi (med Luthers ord) rättfärdiga – trots att vi samtidigt som människor även är syndare.
- ◆ Nattvarden gestaltar gång på gång Jesu offer, radikaliteten i Guds kärlek till oss, var och en. Vi får där ta del av hela Jesu livsgärning, absorbera (göra till ett med vår varelse) hela hans sätt att vara och leva.

16

Efterföljelse

- ◆ Uppgiften för oss som kristna är att vandra i Jesu efterföljd – inte för att bli frälsta utan för att vi är det.
- ◆ Vi skall vara Guds ögon, händer och hjärta i världen.
- ◆ Detta efterföljande innebär ett livslångt växande in i det det vi är skapade att vara – varelser som lever i kärleksfull gemenskap med Gud, varandra och oss själva.